

bunkerju pomembnejše osebnosti narodnoosvobodilnega gibanja na Gorenjskem.

Pri celotni stvari je omeniti na koncu tudi to, da je marsikaj zavitega v temo. Obstaja možnost, da je Vitez prodril v gestapovsko mrežo, ki je bila razvita na Gorenjskem, zato so morali on in Fazan ter njegov spremljevalec plačati račun z glavami. To je razumeti tudi v zadnjem sporočilu CK KPS, kjer je omenil, da se bo še nekaj časa zadržal. Sodeč po njegovi naravi, je moral opravičiti nekaj tehtnega, da se ni odzval pozivu, ker je bil sicer zelo discipliniran. Tako se je izteklo njegovo življenje, ko je pričel z delom na Gorenjskem. Ni dokončal svojega poslanstva, ker je postal žrtev izdaje.

Viri in literatura

1 Po spominih Mihe Rodeta, Franca Trčka, obeh iz Črnuč, Jakoba Škrlepa iz Ljubljane; vsi trije so bili delavci v Strojnih tovarnah in livarnah v Ljubljani. — 2 Marica Čepe, Ljubljana (opomba na rokopis ORIS ZGODOVINE DELAVSKEGA GIBANJA IN LJUDSKE REVOLUCIJE NA LJUBLJANSKEM POSAVJU, Jože Ravbar). — 3 Spominska plošča v tovarni Unitas, Ljubljana, Celovška c. — 4 Andrej Kumar z Ježice, Zvonka Popit iz Ljubljane idr. viri. — 5 Andrej Kumar z Ježice. — 6 Zbornik dokumentov in podatkov o narodnoosvobodilni vojni jugoslovanskih narodov, VI. del, knjiga 1, stran 51, opomba 6 (Ljubljana IZZDG 1965). — 7 Rekonstruirano na podlagi njegove zadolžitve kot člana vojnega komiteja Ljubljana, člana centralne komisije VOS (varnostno obveščevalne službe) in pismenih ter ustnih virov. — 8 Ljubljana v ilegali, I. knjiga, str. 49 (Mladinska knjiga 1960). — 9 Krista Kelvišar, Ljubljana, spominski zapis. — 10 Martin Rotar in Franc Stadler-Pepe, oba iz Ljubljane. — 11 Zbornik dokumentov in podatkov o narodnoosvobodilni vojni jugoslovanskih narodov (nadalje Zbornik), VI. del, knjiga 2, str. 253 (Ljubljana VZIJLA 1953). — 12 Ustni vir Miha Čerin — Ljubljana in Hana Lampič — Črnuče. — 13 Ludvik Pangerc, Izola, ustni vir. — 14 Dokumenti Ljudske revolucije v Sloveniji, 3, str. 356 (IZZDG Ljubljana 1966). — 15 Zbornik, VI. del, knjiga 4, str. 137 (VZIJLA Ljubljana 1958), Jesen 1942, korespondenca Kardelj - Kidrič, str. 56 (IZZDG Ljubljana 1963). — 16 Ustni vir Jože Ravbar, Dol. Logatec. — 17 Zbornik, VI. del, 4. knjiga, str. 324 (VZIJLA Ljubljana 1958). — 18 Isti vir kot pod 16, str. 382. — 19 Jeseni 1942, korespondenca Kardelj - Kidrič, str. 607 (IZZDG Ljubljana 1963). — 20 Jože Sluga-Lenart iz Ljubljane, ustni vir. — 21 Jože Galičič iz Ljubljane, ustni vir. — 22 Zbornik, VI. del, 5. knjiga, str. 410 in 67 (VZIJLA Ljubljana 1960). — 23 Pavle Rihteršič, njegov spremljevalec iz Poljan nad Škofjo Loko, in domačini iz Srednje vasi. — 24 Zbornik, VI. del, knjiga 5, str. 411 (VZIJLA Ljubljana 1960). — 25 Isti vir kot pod 23, str. 427.

NARODNA HEROINJA DANILA KUMAR-ANDREJA

Ob blegoški cesti nad Breznico, kjer cesta nad Zalubnikarjevo domačijo napravi ovinek, stoji spomenik narodni heroinji Danili Kumar-Andreji, ki je tam padla pod streli Nemcev leta 1944. Ker je darovala mlado življenje na loških tleh, bo zanimal bralce Loških razgledov njen življenjepis.

Rodila se je 13. novembra 1921 v Kojškem v Goriških brdih. Leta 1928 se je skupaj z bratom, materjo in očetom preselila na Ježico. Njen oče je v tem času preživel marsikaj, kar je imelo vpliv na njeno in bratovo poznejše življenje. Oče Andrej se je takoj po odisejadi prve svetovne vojne vključil

v komunistično gibanje na Goriškem, ki se je šele rojevalo. Bil je med tvorci komunistične partije Italije. Zaradi svoje dejavnosti je moral emigrirati, odšel je v Argentino, od tam pa v Jugoslavijo. Vse to je zapustilo trajne učinke na Andreji in njenem bratu Adrijanu, ko sta iskala svojo življenjsko pot.

Andreja je dokončala meščansko šolo in se po šoli za nekaj časa zaposlila v tovarni nogavic v Savljah, pozneje pa v trgovini Tičar. Tako je postala uslužbenka, a ostala je zvesta delavskemu razredu. Zaradi domače vzgoje, okolja in samostojnega pogleda na svet je že v zgodnji mladosti našla pot med komuniste. Po letu 1937 so se vrstili shodi v obliki izletov v naravo, ki jih je organizirala partija, bodisi v okviru Ljudske fronte, Zveze delovnega ljudstva, Kmečkih fantov in deklet ali pa delavskega kulturno prosvetnega društva Vzajemnost. Andreja je bila mlada, toda zelo pogumna. Na vseh teh zborih delovnega ljudstva je nastopala, bodisi kot govornica, bodisi kot agitatorica in organizatorica. Po letu 1939, ko se je gibanje delovnega ljudstva vedno bolj uveljavljalo, se je komunistično gibanje vedno bolj kazalo kot edina in prava pot v boju za pravice delavca, kmeta, inteligenta. Andreja je v okviru delavskega društva Vzajemnost na Ježici pridobila več mladink, ki so pozneje v času revolucije odigrale z njo vred pomembno vlogo.¹

V septembru 1939 se je pričela obnavljati organizacija komunistične mladine Jugoslavije in Slovenije. Tako je bilo tudi na ljubljanskem Posavju. Že v tem mesecu je bil ustanovljen aktiv za Črnuče in Ježico. Članica tega aktiva je postala tudi Danila. Tako je postala komunistka, čeprav je temu gibanju pripadala že leta prej, saj je opravljala naloge partije že kot otrok.²

V začetku leta 1941 je postala članica partije. Sprejemala je vedno večje naloge v zvezi z agitacijo in propagando ter razširjanjem ilegalnega tiska, razen tega je delala pri dobavi različnega materiala našim tehnikom, ki so razmnoževale ta tisk. Zaradi zvez, ki jih je imela, je uspela tudi v tem. Pri vsem tem pa ni ostala neopažena. Julija 1942. leta jo je prišla italijanska policija. Danila je izkoristila prvo priložnost in je ušla iz zapora³ in bila do januarja 1944. leta v Tomšičevi brigadi na različnih političnih dolžnostih. Bila je bolničarka, kar je bilo svojstveno za vse partizanke, politdelegat voda, namestnik politkomisarja čete in končno bataljona. V vsem tem času se je izkazala v političnem in vojaškem pogledu. Tako je pri Litiji prevzela poveljstvo čete, ko je padel poveljnik, in jo je izpeljala iz obroča. Njene zasluge, kvalitete in osebna skromnost so odločile jeseni 1943, da je Andreja postala aktivistka ženskega gibanja. Januarja 1944 je bila poslana na Gorenjsko kot članica sekretariata Pokrajinskega odbora SPŽZ. Vneto se je lotila danih nalog in ni mirovala, obiskovala je v vaseh naše žene, ki so bile nosilke gibanja v tistem času.

Toda ni imela sreče, kajti padla je v nemško zasedo pod Lubnikom nad Škofjo Loko. To se je dogodilo 18. marca 1944,⁴ ko se je vračala s sestanka. Padla je pod streli nemške policijske zasede. Tako se je končalo življenje Andreje, ki je bila zgled mladinske revolucionarke pred vojno in borke v času revolucije.

Viri in literatura

¹ Oris zgodovine delavskega gibanja in ljudske revolucije na ljubljanskem Posavju, Jože Ravbar, rokopis (ZZB NOV Ljubljana Bežigrad). — ² kot pod 1. — ³ Zbornik Narodnih heroja Jugoslavije, str. 400 (Omladina Beograd 1957). — ⁴ kot pod 3.